

Infrastrukturdepartementet
c/o Enheten för transportinfrastruktur och planering

Remiss om rapporten Arlanda flygplats - en plan för framtiden (Ds 2022:11)

Sammanfattning

- För Gotland är flyget och goda flygförbindelser av största vikt för utvecklingen.
- Flygtrafiken mellan Gotland och Stockholm bör pekas ut för allmän trafikplikt.
- Det är av stor vikt att korta ledtiderna på Arlanda flygplats
- Behov finns av bättre förbindelser mellan Arlanda och Stockholm samt sänkta priser
- Totalförsvaret är under återuppbyggnad på Gotland och redundans i form av beredskapsflygplatser inom Stockholmsregionen är av största vikt
- I det framtida arbetet måste miljö- och klimatkonsekvenser bättre vägas in.

Allmänna synpunkter

Gotlands belägenhet i Östersjön utan väg- eller tågförbindelser gör att transporter med båt och flyg är av vital betydelse. För att Gotlands ska ges rimliga villkor för utveckling är det av yttersta vikt att det finns tillgängliga båt- och flygtransporter.

Efter pandemin har flygförbindelserna mellan Arlanda och Gotland begränsats. Det kommer exempelvis under vintern 2022/23 inte gå flyg varje dag till och från Arlanda. Begränsningar finns därför för anslutningsflyg till destinationer som inte trafikeras på Bromma samt för de som inte vill till Stockholm utan en destination norr om Stockholm, t ex Uppsala eller Västerås.

Trafiken mellan Bromma och Gotland har uppnått ca 70 % av volymen jämfört med innan pandemin. Länsstyrelsens bedömning är att det är två saker som bidragit till detta. Bromma flygplats har korta ledtider i

incheckning, säkerhetskontroll och till och från flygplanet. Bromma kännetecknas också av snabba och täta men även relativt billiga transporter mellan flygplatsen och olika delar av Stockholm. Tillkomsten av tvärbanan har förbättrat tillgängligheten. Utvecklingen mot goda förbindelser mellan Bromma och Gotland har varit bidragande till att Gotlands positiva utveckling. Att välja att bosätta sig på Gotland, helt eller delvis, eller att välja att arbeta på Gotland har underlättats. Men lika viktigt är det för gotländska företag, organisationer eller myndigheter att ha goda fastlandsförbindelser vilket har underlättats av flygförbindelsen med Bromma.

Det finns även behov av att snabbare kunna ta sig från Gotland till en utlandsförbindelse på Arlanda vilket är svårt idag då trafiken till Arlanda är begränsad.

Avsnitt 4.2.5 samt 5.13.2 Beredskaps- och totalförsvarsperspektiv

Utifrån sitt ö-läge är Gotland beroende av redundans avseende flygtransporter till fastlandet. Flygtransporter till fastlandet är en viktig del av krisberedskapen och totalförsvaret, något som belysts under coronapandemin. Totalförsvaret är under återuppbyggnad på Gotland och redundans i form av beredskapsflygplatser inom Stockholmsregionen är av största vikt.

En robust och resilient transportinfrastruktur som kan fungera vid kriser och i höjd beredskap är avgörande för länets förmåga. Bromma flygplats är idag en viktig nod för att skapa ett robust och resilient transportsystem. Bromma flygplats kan i många fall fungera som alternativflygplats, då det inte går att använda planerad flygplats för landning. Om Bromma flygplats avvecklas bör man beakta behovet av alternativ flygplats för totalförsvarets behov.

Länsstyrelsen Gotland delar uppfattningen att regeringen bör ge ett gemensamt uppdrag till Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsberedskap (MSB), Trafikverket, Transportstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län och Luftfartsverket, att tillsammans med berörda aktörer, analysera behovet av tillgänglighet och redundans i ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv för luftfart och flygplatser i Stockholmsområdet.

5. Åtgärder för utveckling av Bromma flygplats

Förslagen i kapitel 5 är för Gotlands vidkommande mycket högt prioriterade.

Länsstyrelsen vill peka på att det är av stor vikt att om Bromma kommer att läggas ned måste tillgängligheten i kommunikationer mellan Stockholm City och Arlanda förbättras och genomföras till en lägre kostnad än idag. Av lika stor vikt är att Arlanda ”brommafieras”, dvs att infrastrukturen på Arlanda prioriteras mot att alla ledtider kortas för inrikestrafiken. Länsstyrelsen understryker att utan dessa två åtgärder riskerar en stängning av Bromma flygplats allvarligt försämra förutsättningarna för Gotlands utveckling.

5.4.2 Regelverk avseende slots

Länsstyrelsen instämmer i den risk utredaren lyfter fram för att överflyttat flyg från Bromma till Arlanda kan komma att erhålla sämre slot-tider enligt vad beskrivs i 5.4.2.

5.8 Anslutande transportinfrastruktur

Utredningen har använt sig av fyrstegsprincipen vid åtgärdsbedömningar i kapacitet i bansystemet på flygplatsen. Det framgår inte av utredningen i vilken mån principen avses tillämpas framöver när det gäller planeringen av kollektiva transporter i syfte att uppnå förslagen i 5.9.

5.11 Tillgänglighet till vissa flyglinjer bör säkerställas

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att flygtrafiken mellan Gotland och Stockholm åter pekas ut för allmän trafikplikt.

5.12 Försörjning av energi

Utvecklingen av flygets energisystem för att nå Sveriges klimatmål är väsentligt för Gotland. Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget om att ta fram en plan för produktion och distribution av fossilfri energi.

År 2026 planeras elflyg för flygningar mellan Gotland och fastlandet med 19 platser. Det är angeläget att infrastrukturen på de fastlandsbaserade flygplatserna följer den utvecklingen. Ett frågetecken kan resas om tidsplanen för Brommas avveckling är väl snäv med tanke på att Bromma ska ställas om till fossilfritt till 2030 för att därefter avveckla flygplatsen 2035. Sannolikheten att det finns aktörer som vill investera i en flygplats som planeras ha så kort återstående livstid riskerar vara låg.

6.1 Transport- och klimatpolitiska målen

Enligt uppdraget ska miljö- och klimatkonsekvenserna av planens förslag bedömas. Någon sådan bedömning av miljökonsekvenserna har dock inte genomförts och när det gäller klimatkonsekvenser gör detta ytligt. I avsnitt 6.4 redogörs för olika samhällsekonomiska kostnader och

samhällsekonomiska nyttor. Det är dock oklart om och i vilken grad klimatmässiga kostnader inkluderats.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Flanking med Thomas Persson som föredragande. I ärendets beredning har deltagit t f försvarsdirektör Martin Gouthering och energi- och klimathandläggare Agneta Green

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.